

Correctievoorschrift HAVO

2008

tijdvak 1

maatschappijleer

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
  - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regel

Voor dit examen kunnen maximaal 80 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Opgave 1 Politieke besluitvorming: leeftijdsgrens alcohol omhoog naar 18 jaar?

1 maximumscore 1

Eén van de volgende taken:

- wetgevende taak
- het nemen van wettelijke maatregelen om een maatschappelijk/politiek probleem aan te pakken

Ook goed:

- beleidsvoorbereidende taak
- voorbereiden van een wetsvoorstel

2 maximumscore 2

het handhaven van de openbare orde en veiligheid

3 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste beïnvloedingsmogelijkheden zijn (twee van de volgende):

- lobbyen bij / overleggen met ambtenaren / Kamerleden / bewindslieden
- beïnvloeden van de publieke opinie door middel van tegeninformatie
- gebruikmaken van inspraakmogelijkheden / inspreken op hoorzittingen
- inschakelen van (wetenschappelijke) onderzoekers voor het uitbrengen van rapporten die de beoogde effecten van het beleid van de minister in twijfel trekken

per juiste mogelijkheid

1

4 maximumscore 2

Twee van de volgende kenmerken:

- Ze hebben een permanent karakter. / Ze hebben een lange levensduur.
- Ze hebben een professionele organisatie. / Ze zijn hecht georganiseerd en geïnstitutionaliseerd.
- Ze behoren tot het establishment.

per juist kenmerk

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 3

Drie van de volgende antwoorden:

Voorwaarde 1

- De situatie wordt als ongewenst ervaren door een groot aantal mensen en/of maatschappelijke organisaties dan wel erkende onderzoeksinstituten.

Toelichting: het Trimbos-instituut somt een groot aantal negatieve gevolgen van alcoholgebruik op (tekst 2). / het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) noemt het alcoholgebruik zorgwekkend (tekst 3).

Voorwaarde 2

- Het probleem komt veel voor.

Toelichting: in de leeftijdscategorie van 10 tot 20 jaar heeft één op de drie jongens en één op de tien meisjes een drankprobleem (tekst 3).

Voorwaarde 3

- Het probleem roept emoties en/of gevaren op.

Toelichting: Nederlandse jongeren worden “de grootste zuipschuiten van Europa” genoemd (tekst 1) / “de ontwikkeling van alcoholgebruik onder jongeren is zorgwekkend” (tekst 3).

Voorwaarde 4

- het probleem is langs de poortwachters gekomen.

Toelichting: de media berichten over het probleem (de teksten 1 tot 3 komen van verschillende media).

Voorwaarde 5

- Er is ruimte op de politieke agenda. / Er wordt prioriteit aan gegeven door politici en beleidsmakers.

Toelichting: de minister komt met voorstellen (tekst 1).

Voorwaarde 6

- Het probleem wordt als veranderbaar/oplosbaar beschouwd.

Toelichting: de minister komt met plannen om te proberen het probleem op te lossen (tekst 1). / Door voorlichting kunnen jongeren bewust gemaakt worden van de schadelijke effecten van alcoholgebruik (tekst 2).

Opmerking

Alleen een punt toekennen voor een juiste voorwaarde met een juiste toelichting.

6 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn (één van de volgende):

- Het kabinet / de minister komt met wetsvoorstellen, maar deze moeten worden goedgekeurd door de volksvertegenwoordiging (hier de Tweede Kamer).
- Het kabinet / de minister heeft de steun van de meerderheid van de volksvertegenwoordiging (hier de Tweede Kamer) nodig voor zijn of haar beleid.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

- De minister is van de VVD. De VVD is een liberale partij, en daarmee voorstander van persoonlijke vrijheid. / Een liberaal is in het algemeen tegen het beperken van de individuele vrijheid.
- De minister is van de VVD. Een liberaal vindt de eigen verantwoordelijkheid van de burger erg belangrijk en is zeer terughoudend als het gaat om ingrijpen van de overheid in de persoonlijke levenssfeer van de burger.

8 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Meestal steunen de regeringspartijen / de coalitiepartijen (die met elkaar het kabinet hebben gevormd en in de Tweede Kamer de meerderheid hebben) het kabinet / een minister bij wetsvoorstellen 1
- De steun is gebaseerd op (afspraken die hebben geleid tot) het regeerakkoord tussen de coalitiepartijen. / Deze steun is gebaseerd op het politiek vertrouwen van de coalitiepartijen in het kabinet 1

9 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het EU-lidmaatschap van Nederland. / Het standpunt van de Europese Commissie met betrekking tot de accijnzen 1
- Het standpunt van de Europese Commissie verhindert de minister een voorstel tot het invoeren van een minimumprijs van accijns op drank te doen. / Het standpunt van de Europese Commissie is een beslissende factor in het Nederlandse overheidsbeleid ten aanzien van minimumprijzen voor alcoholhoudende dranken (zie de regels 20-27 van tekst 5) 1

10 maximumscore 3

- Nationaal niveau: het Rijk / de rijksoverheid: het betreft hier een brief van de minister aan de Tweede Kamer 1
- Europees niveau: de Europese Unie: in de regels 20-27 gaat het om de mening van de Europese Commissie en haar bevoegdheid om een klachtenprocedure te beginnen 1
- Lokaal niveau: de gemeente: in de regels 45-48 wordt verwezen naar een plicht van de burgemeesters en gemeentelijke vergunningen 1

Opmerking

Alleen een punt toekennen voor de juiste bestuurslaag met een juiste verwijzing naar de tekst.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 4

- (de veranderings- en) vergelijkende benaderingswijze
- de sociaal-culturele benaderingswijze
- de sociaal-economische benaderingswijze

Indien drie benaderingswijzen juist zijn 1

Vergelijkende benaderingswijze:

Een voorbeeld van een juiste vraag met bijbehorend citaat:

Hoe is het alcoholgebruik van jongeren in vergelijkbare andere landen?

“Nederlandse jongeren zijn de grootste drinkers van Europa ... blijkt uit cijfers van het European School Project on Alcohol & Drugs.” (regels 1-8)

Indien de vraag met bijbehorend citaat juist is 1

Sociaal-culturele benaderingswijze:

Een voorbeeld van een juiste vraag met bijbehorend citaat:

Welke rol speelt cultuur/opvoeding bij de verklaring van het drankgebruik onder jongeren?

“Wat Nederland van die andere landen onderscheidt, is een libertaire cultuur met een bijbehorende opvoedingsstijl.” (regels 32-35) / “Ze (ouders) vinden het moeilijk grenzen te stellen.” (regels 40-41).

Indien de vraag met bijbehorend citaat juist is 1

Sociaal-economische benaderingswijze:

Voorbeelden van juiste vragen met bijbehorend citaat zijn (één van de volgende):

- Wat zijn maatschappelijk-economische oorzaken van het probleem?
“In Nederland is drank goedkoop, terwijl jongeren veel geld hebben.” (regels 25-27)
- Wat is de rol van de drankenindustrie bij het ontstaan van het probleem?
“De afgelopen vijf tot tien jaar heeft de drankenindustrie zich specifiek op jongere scholieren gericht, vooral door de introductie van mixdrankjes.” (regels 56-60)

Indien de vraag met bijbehorend citaat juist is 1

12 maximumscore 1

Eén van de volgende:

- het harmoniseren van het economisch beleid van de lidstaten
- het garanderen van eerlijke concurrentie tussen (het bedrijfsleven in) de lidstaten

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 2

- Een taak van de Europese Commissie is het nemen van initiatief bij de regelgeving: in dit geval over de minimumaccijnzen 1
- Een andere taak is er op toezien dat de genomen besluiten worden uitgevoerd 1

Opgave 2 Criminaliteit: de identificatieplicht, zinvol?

14 maximumscore 2

- Legaliteitsbeginsel: men kan alleen vervolgd worden voor het gedrag dat bij wet strafbaar is gesteld. / De politie en justitie zijn gebonden aan de regels van recht en wet 1

Voorbeelden van juiste toepassingen zijn (één van de volgende):

- In de wet staat dat er een identificatieplicht is; dat het de politie is toegestaan om een identiteitscontrole uit te voeren (onder bepaalde voorwaarden) en welke sanctie er staat op overtreding van de wet.
- Volgens tekst 8 mag volgens de wet alleen identiteitscontrole plaatsvinden bij dreigend geweld, in uitgaansgebieden of in situaties waar ordeverstoringen dreigen.

Voor een juiste toepassing 1

15 maximumscore 2

De bescherming van de burger tegen (mogelijke) willekeur van de overheid / de staat.

16 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

- Bij de beslissing om wel of niet te vervolgen, houdt het OM rekening met het algemeen belang.
- Het OM ziet af van vervolging omdat het geval niet kan leiden tot een veroordeling.
- Het OM ziet af van vervolging omdat het strafbare feit maatschappelijk niet zo bezwaarlijk wordt gevonden.
- Het OM ziet af van vervolging omdat capaciteitsproblemen nopen tot een andere prioriteitstelling.

17 maximumscore 2

- bij de sector kanton van een rechtbank (bij de kantonrechter) 1
- omdat het een overtreding betreft 1

18 maximumscore 2

- het opsporen van misdrijven en overtredingen / leiding geven aan het opsporingsonderzoek 1
- het doen uitvoeren van door de rechter opgelegde vonnissen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 2

- (Algemene) preventie 1
- door het vooruitzicht kans te lopen op een boete van 50 euro bij overtreding, verwacht de overheid dat de burgers een geldig identiteitsbewijs bij zich zullen hebben / omdat burgers geen boete willen oplopen, zullen zij een geldig legitimatiebewijs bij zich dragen 1

Opmerking

Niet juist: vergelding. Dit is meer een doel van straffen voor misdrijven; het gaat hier om een overtreding met een boete van beperkte omvang.

20 maximumscore 4

- Argument voor het 'ja'-antwoord 2
 Uit tekst 11: het blijkt dat bedelaars, zwervers het meest getroffen worden door deze wet. Bedelaars en zwervers behoren tot de lagere sociaal-economische klasse. Sociaal milieu speelt kennelijk een rol bij de kans op controle door de politie. (kenmerk klassenjustitie)
- Argument voor het 'nee'-antwoord 2
 Er is geen indicatie dat allochtonen een grotere kans lopen gecontroleerd te worden door de politie. Er is zelfs sprake van 'opvallende terughoudendheid' bij het aanspreken van allochtonen (regels 52-53 van tekst 10). Veel allochtonen behoren tot de lagere sociale klasse. Het sociale milieu blijkt geen rol te spelen bij de kans op controle.

(Van klassenjustitie is sprake wanneer gelijke zaken verschillend worden behandeld vanwege sociaal-economische kenmerken van de dader. Het gaat dan om zaken als sociale afkomst / sociaal milieu. Het gaat bij klassenjustitie om persoonsgerichte selectiviteit.)

21 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste argumenten zijn (één van de volgende):

- De identificatieplicht zal geen bijdrage leveren aan de gewenste veiligheid, maar maakt wel inbreuk op privacy van burgers.
- De wet zal voor bepaalde categorieën van burgers slecht uitvallen. Er is kans op discriminatie voor jongeren en mensen in een zwakke maatschappelijke positie.
- De wet is geen geschikt middel om de criminaliteit te bestrijden, maar tast wel de rechten van de burgers aan.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste argumenten zijn (één van de volgende):

- Het toezien op de naleving van wetten / het opsporen en bestraffen van overtreders vormt één van de kerntaken van de overheid. De identificatieplicht is daartoe een geschikt middel.
- Criminaliteit is een inbreuk op de rechtsorde en de identificatieplicht is een manier om criminaliteit efficiënter te bestrijden.
- Criminaliteitsbestrijding/terrorismebestrijding is belangrijker dan bescherming van de privacy.

Opgave 3 Spotprent overval

---

23 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord (één van de volgende) is:

- Ja,
 politiestatistieken bestaan uit gegevens van delicten die ter kennis van de politie zijn gekomen. De politiestatistieken geven een tamelijk betrouwbaar/goed beeld van het aantal keren dat dit soort overvallen gepleegd wordt. In het geval van een portemonneediefstal met geweld is de kans groot dat het slachtoffer aangifte doet bij de politie. (Uit Veiligheidsmonitor Rijk 2006, paragraaf 5.2.1: “Uit de Veiligheidsmonitor blijkt dat er duidelijke verschillen bestaan in de mate waarin voorvallen worden gemeld bij de politie. Dit varieert in 2006 van minder dan 1 op de 8 voor seksuele delicten tot meer dan drie kwart voor (poging tot) inbraak en autodiefstal. Ook diefstallen uit de auto, zakkenrollerij/portemoneediefstal met geweld (...) werden relatief veel gemeld.”)
- Nee,
 politiestatistieken bestaan uit gegevens van delicten die ter kennis van de politie zijn gekomen. Niet alle slachtoffers van een dergelijk misdrijf doen melding of aangifte bij de politie (redenen o.a.: helpt niet, angst voor de daders) (Uit Veiligheidsmonitor Rijk 2006: bijna 75% van zakkenrollerij en portemonneediefstal met geweld is gemeld bij de politie.)

24 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Ja,
 bij slachtofferenquêtes worden burgers/respondenten gevraagd of zij het afgelopen jaar het slachtoffer zijn geworden van een misdrijf. Als een burger in de steekproef zit dan zal hij/zij weinig schroom ervaren om melding te maken van een dergelijk misdrijf. Daarom zal de betrouwbaarheid van slachtofferenquêtes – mede gezien de omvang van de steekproef – ten aanzien van dit soort overvallen groot zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

25 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Nee,

bij enquêtes onder daders wordt burgers gevraagd of zij zich het afgelopen jaar schuldig hebben gemaakt aan een of meer misdrijven of overtredingen. Van zware delicten is het bekend dat daders ze vaak niet vermelden in dit soort enquêtes. Een portemonneediefstal met geweld is een zwaar delict en zal dus relatief minder vaak in deze statistiek voorkomen. Daardoor komen deze gegevens niet volledig overeen met de werkelijkheid / zijn ze minder betrouwbaar.

26 maximumscore 2

Schadevergoeding:

- Schadefonds Geweldsmisdrijven 1

Immaterieel:

- Eén van de volgende: 1
  - Bureau voor Slachtofferhulp
  - Organisatie van slachtoffers voor onderlinge hulp

(Deze organisaties steunen ook slachtoffers om schade vergoed te krijgen.)

Opgave 4 Massamedia: zelfcensuur door TMF en MTV?

---

27 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Een subcultuur is een levensstijl van een groep mensen die waarden en normen alsmede symbolen ontleen aan de dominante cultuur, maar daar gedeeltelijk duidelijk van afwijken.

28 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Volgens de cultivatietheorie zullen jongeren die veelvuldig en gedurende een lange periode beelden met een zelfde soort van 'boodschappen' zien (in dit geval die jongeren die alleen de clips op MTV en TMF zien), beïnvloed worden in hun beeld op de werkelijkheid. De 'televisierealiteit' zoals die in de clips voortdurend wordt voorgeschoteld (vrouwen zijn een gebruiksvoorwerp) vervangt de echte werkelijkheid.

Vraag	Antwoord	Scores
<p>29 maximumscore 2</p> <p>Uitgangspunten van de fracties van CDA, ChristenUnie en SGP (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – De overheid deelt de verantwoordelijkheid met maatschappelijke groepen. / De overheid is dienstbaar aan gemeenschappen als gezin en school. (gespreide verantwoordelijkheid) – Gezin als hoeksteen van de samenleving. – Verantwoordelijke samenleving: maatschappelijke organisaties hebben een taak bij de opvoeding. – Nadruk op het belang van waarden en normen als condities van het samenleven. (Bijbel als leidraad of inspiratiebron) <p>per juist uitgangspunt</p>		1
<p>30 maximumscore 1</p> <p>het recht op de vrijheid van meningsuiting (artikel 7 Grondwet)</p>		
<p>31 maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van een juist antwoord zijn (twee van de volgende): uitlatingen die:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aanzetten tot haat – aanzetten tot discriminatie – een gevaar opleveren voor de openbare orde of nationale veiligheid – beledigend zijn – opruiend zijn – als smaad op te vatten zijn – majesteitsschennis bevatten <p>per juist antwoord</p>		1
<p>32 maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • de socialiserende functie 		1
<p>Voorbeeld van een juiste toelichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muziekzenders als TMF en MTV dragen waarden en normen, manieren van gedrag over. De muziekclips tonen gedrag van mannen waarbij vrouwen als gebruiksvoorwerp behandeld worden / laten niet of onvoldoende zien hoe jongens respectvol met de andere sekse dienen om te gaan 		2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 4

- Feedback: reactie van de lezers op verzoek van NRC Handelsblad / reacties van Valkenburg en De Haan in tekst 13 1
- Medium: internet / e-mail 1
- Ontvanger: één van de lezers van de e-mails/internetgebruikers / redactie NRC Handelsblad (is ook ontvanger van de e-mails) 1
- Zender: weblog van NRC Handelsblad (nrc.nl) / weblog van Dijsselbloem / de internetgebruikers (zijn ook zenders: sturen e-mails) 1

34 maximumscore 3

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

- Welke boodschap opgepikt wordt en hoe die boodschap geïnterpreteerd wordt (selectieve perceptie) / welk televisieprogramma bekeken wordt en hoe serieus dat genomen wordt, hangt af van het referentiekader van de ontvanger; dat wil zeggen: de tijdens de opvoeding bijgebrachte normen en waarden bepalen wat wordt bekeken en hoe deze boodschap wordt ontvangen en geïnterpreteerd. Dus de opvoeding thuis speelt bij dit alles een grote rol.
- Het referentiekader van de ontvanger vormt een barrière voor de beïnvloeding door de zender. Als een jongere 'goed opgevoed' is; dat wil zeggen: zich bepaalde normen en waarden eigen heeft gemaakt (het referentiekader), zal hij of zij die boodschap op haar waarde weten te schatten en niet klakkeloos meegaan met die boodschap (selectieve perceptie).

Opgave 5 Massamedia: lezen jongeren nog kranten?

---

35 A

36 maximumscore 1

Iedere krant heeft een redactiestatuut.

37 maximumscore 1

De redactie is verantwoordelijk voor de inhoud van de krant en de directie is verantwoordelijk voor de financieel-economische zaken (bedrijfsvoering en advertenties).

Opmerking

Alleen een punt toekennen wanneer beide verantwoordelijkheden juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

38 maximumscore 3

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (drie van de volgende):

- betrouwbare/gecheckte informatie
- diepgang/achtergrondartikelen en analyses
- duidelijke scheiding feiten en meningen
- aandacht voor maatschappelijke en (internationaal) politieke onderwerpen
- hoor en wederhoor
- nadruk op inhoud (in plaats van op uiterlijk en vorm)

per juist kenmerk

1

39 maximumscore 2

democratische besluitvorming

Voorbeelden van juiste argumenten zijn (één van de volgende):

1

- In een democratie dienen burgers op de hoogte te zijn van het functioneren van overheid, politieke partijen en politici.
- Het is belangrijk voor de publieke opinie.
- Burgers dienen goed geïnformeerd te zijn over maatschappelijke/politieke problemen.
- Kwaliteitskranten stellen o.a. allerlei misstanden aan de kaak en vervullen daarmee een belangrijke informatieve en controlerende taak.
- Kwaliteitskranten spelen een rol bij de opstelling van de publieke en de politieke agenda (agendafunctie).

sociale cohesie

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

1

- Kennisnemen van maatschappelijke zaken kan het gevoel van verbondenheid met de samenleving of de eigen omgeving vergroten.
- Het lezen van een kwaliteitskrant die een spreekbuis is van allerlei maatschappelijke en culturele groeperingen versterkt de verbondenheid met die groep.
- Het lezen van een kwaliteitskrant die een podium is voor verschillende maatschappelijke en culturele groeperingen versterkt de verbondenheid met de samenleving.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 4 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	Elsevier, 19 januari 2006
tekst 2	NRC Handelsblad, 15 december 2006
tekst 3	de Volkskrant, 6 september 2005
tekst 4	de Volkskrant, 20 januari 2006
tekst 5	Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 29 894 en 27 565, nr. 13 5
tekst 6	de Volkskrant, 17 juni 2006
tekst 7	Leids Dagblad, 29 november 2006
tekst 8	www.ncr.nl, december 2004, Webcongres
tekst 9	de Volkskrant, 12 mei 2006; www.volkskrant.nl
tekst 10	de Volkskrant, 22 april 2006; www.volkskrant.nl
tekst 11	de Volkskrant, 22 april 2006; www.volkskrant.nl
spotprent 1	de Volkskrant, 12 mei 2006
tekst 12	Homepage van het Tweede Kamerlid Jeroen Dijsselbloem (PvdA), november 2005
tekst 13	http://cgi.nrc.nl , november 2005
tekst 14	Arjen Rienks, NRC Handelsblad, 8 mei 2006